

> Retouradres Postbus 20401 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Programma DG Stikstof

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

T 070 378 4209

Ons kenmerk

DGS / 22233563

Uw kenmerk

2022Z09003/2022D19856

Datum 19 juli 2022
Betreft Reactie op commissiebrief aangaande notitie 'Grote onjuistheid in stikstofmodel van het RIVM bouw, boeren en vissers in het kustgebied de dupe'

Geachte Voorzitter,

In de procedurevergadering van 18 mei 2022 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit besloten graag een reactie van mij te ontvangen op de ingekomen brief met onderwerp "Aanbieding notitie 'Grote onjuistheid in stikstofmodel van het RIVM: bouw, boeren en vissers in het kustgebied de dupe'". Met deze reactiebrief reageer ik op dit verzoek.

Situatieschets

In de duingebieden is een verschil tussen de berekende en de gemeten concentraties van ammoniak. Er wordt in het duingebied consequent een hogere ammoniakconcentratie gemeten dan berekend. Dit zogenaamde 'duingegat' kon volgens onderzoek van het RIVM in 2014 voor een groot deel verklaard worden door ammoniakemissies uit zee.¹ Op basis van nieuwe inzichten is duidelijk geworden dat de invloed van ammoniak uit zee op de duingebieden minder zeker is dan eerder gedacht. Het is daarmee onduidelijk wat precies de oorzaak is van het duingegat.

Lopend onderzoek

Op dit moment wordt nader onderzoek uitgevoerd door het RIVM om het verschil tussen de berekende ammoniakconcentratie en de gemeten waarden van ammoniak in duingebieden te verklaren. Dit onderzoek is in april 2021 gestart. In het nieuwsbericht van 17 mei 2022 heeft het RIVM op hun website de laatste stand van zaken omtrent dit onderzoek gedeeld.² Hierin is aangegeven dat op dit moment wordt uitgegaan van drie mogelijke oorzaken van het duingegat. Het betreft oorzaken die terug te voeren zijn op: de metingen, ontbrekende emissies, of de modellen. Mogelijk gaat het om een combinatie van deze oorzaken.

Aangezien het onderzoek focust op deze drie mogelijke oorzaken en daarom gepaard gaat met metingen, waarbij mogelijk meerjarige meetresultaten nodig zijn om tot conclusies te kunnen komen, bestaat de kans dat het onderzoek dit jaar niet afgerond kan worden. Het RIVM heeft aangegeven in het najaar van 2022 een nieuwe stand van zaken te delen.

¹ [Ammoniak in duinen komt grotendeels uit zee | RIVM](#)

² [Stikstof - Actueel | RIVM](#)

Inmiddels heeft overleg plaatsgevonden met de auteur van het onderzoek waarnaar verwezen wordt in de notitie. Het RIVM heeft toegezegd de bevindingen te betrekken bij het lopende onderzoek.

Voorlopige beschouwing

In afwachting van de conclusies uit het lopende onderzoek wordt de gemeten waarde van ammoniak in de duingebieden als correct aangenomen. Hiervoor is voldoende wetenschappelijke zekerheid. Het betekent dat de berekende waarde wordt gecorrigeerd op basis van meetresultaten. Totdat het lopende onderzoek aanleiding geeft om dit te herzien, wordt het verschil tussen de gemeten en de berekende waarde opgenomen in de meetcorrectie.

De meetcorrectie is reeds opgenomen in de achtergrondkaarten van de totale (landelijk) depositie en blijft ongewijzigd. Voornoemde beschouwing heeft daarom geen gevolgen voor het huidige beleid of toestemmingverlening.

Zorgen reductiedoelstelling kustgebieden

Ik realiseer mij dat er zorgen bestaan rondom de richtinggevende reductiedoelstellingen voor stikstofemissies in onder andere het Waddengebied, ook in relatie tot de meting en berekeningen van ammoniak in duingebieden. Ik hecht er aan om te benadrukken dat de reductiedoelstellingen op landelijke schaal zijn bepaald en daarom lokaal minder passend kunnen zijn. Daarom zijn deze doelstellingen richtinggevend van karakter. De komende periode is er ruimte om op basis van lokale omstandigheden, nieuwe informatie en inzichten de doelstellingen waar passend bij te stellen. Wel geldt dat er landelijk moet worden voldaan aan het realiseren van de doelstellingen van de integrale aanpak. Het nader bepalen van de doelstellingen en de invulling daarvan wordt nader uitgewerkt in de gebiedsprogramma's.

Een betere duiding van de herkomst van depositie op die gebieden, waar de meetcorrectie op sommige plekken een fors deel van de totale depositie is, zou mogelijk kunnen ondersteunen bij het nader vaststellen van de doelstellingen en maatregelen van de integrale aanpak. Mede hierom hecht ik waarde aan zorgvuldig onderzoek om het verschil tussen de berekende en de gemeten concentraties van ammoniak te verklaren.

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof